

1. Береславська О. Цільові режими грошово-кредитної політики та перспективи запровадження інфляційного таргетування в Україні / О.Береславська // Фінансово-монетарні важелі економічного розвитку: в 3-х т. Т. 2.: Механізми грошового та фондового ринків і їх вплив на розвиток економіки України / За ред. А.І. Даниленка. — К.: Фенікс, 2008. — С. 66–82. 2. Петрик О. Визначення оптимального рівня інфляції для України // О. Петрик, С. Ніколайчук // Вісн. НБУ. — 2007. — №6. — С. 10–22. 3. Шевчук В. Вплив передбачуваних і непередбачуваних компонент пропозиції грошової маси на динаміку промислового виробництва та інфляції / В. Шевчук // Вісн. НБУ. — 2008. — №6. — С. 8–14. 4. ECB Convergence Report. 2004. — Frankfurt-on-Maine: ECB, 2004. — 248 p. 5. International Financial Statistics // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.imf.org.

АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ МОНЕТАРНОЙ ПОЛИТИКИ НБУ

Проведен анализ основных показателей монетарного развития Украины и обоснована необходимость изменения монетарного режима, что позволит стабилизировать инфляционные ожидания и гарантировать реализацию политики стабильности цен.

ANALYSIS OF THE EFFECTIVENESS OF NBU MONETARY POLICY

The analysis of basic indicators of monetary development in Ukraine and the necessity of changes in monetary regime, which will allow to stabilize inflation expectations and ensure implementation of policies of price stability has been investigated in this article.

Стаття надійшла 01.10.10

УДК 336.226.11

І. Р. Безпалько

Українська академія друкарства

ПОДАТКОВА АМНІСТІЯ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Досліджуються можливості, передумови та перспективи проведення податкової амністії доходів населення в Україні як одного із способів залучення додаткових інвестицій в економіку держави на основі міжнародного досвіду легалізації чи репатріації активів. Визначаються основні передумови забезпечення результативності проведення таких заходів.

Тіньова економіка, тінізація доходів, ухилення від оподаткування, податкова амністія, легалізація капіталів

У сучасних умовах господарювання, які супроводжуються кризовими явищами як у світовій, так і в національній економіці, досить гострою залишається проблема залучення додаткових джерел ресурсів в економіку держави.

Актуальність цієї проблеми зростає, оскільки в умовах посилення кризових явищ в Україні активізувалися процеси тінізації економіки, наслідком чого є «фінансове знекровлення» національної економіки, що негативно відображається на всіх макроекономічних показниках розвитку країни.

За висновками зарубіжних експертів, Україна належить до країн з найбільш тінізованою економікою. Рівень тінізації, за їхніми розрахунками, становить близько 50%. Для порівняння: серед пострадянських країн найвищий рівень тінізації мали Грузія — 63% ВВП, Азербайджан — 59% та Росія — 41%. За оцінкою Державного комітету статистики України, рівень «тіньової» діяльності, врахованої в складі ВВП України, становить близько 20%. Вітчизняними фахівцями рівень тіньової економіки в Україні оцінюється в діапазоні 40—50% ВВП [6]. Загалом, за будь-якими даними, обсяг тіньового сектору економіки України є більшим за критичний — таким вважають рівень 25—30% від ВВП; «нормальний» дорівнює 10—15%. Причому до цього сектору належать, як правило, заборонені (нелегальні) види діяльності. Особливістю тіньового сектору економіки України є те, що він охоплює і легальні види діяльності, доходи з яких виводяться з-під оподаткування й утворюються, наприклад, за рахунок приписок, оплати зайвих обсягів робіт, завищення вартості та кількості використаних матеріалів, прихованої зайнятості, привласнення бюджетних коштів, державного та колективного майна.

Тіньовий сектор сьогодні є джерелом значної частини доходів громадян, витрати яких суттєво перевищують офіційні показники. Так, за оцінками експертів, реальний обсяг витрат українського населення на придбання товарів і послуг в 1,4 раза перевищує офіційний показник. Тінізацію економіки України спричиняє обіг значної частини готівки поза банківською системою. У США та Канаді обсяг коштів, розміщених громадянами і підприємствами в банках, у 15 разів перевищує розмір готівки, в Австралії — у 17, Великобританії — у 36, а в Україні — лише в 1,8 раза. Тінізацію зумовлює і високий рівень корупції у владних органах, особливо на місцевому рівні.

Так само глобальною проблемою, що періодично загострюється, є втеча капіталів (*capital flight*) за кордон. За різними експертними оцінками, за останні десять років з України вивезено від \$20 до \$50 млрд, які здебільшого осіли в офшорних зонах. Водночас, протягом останніх років значна частка грошей перебуває поза банківським контролем, що створює передумови їх тінізації. За окремими експертними оцінками, щорічно «в тіні» виплачується понад 25 млрд грн [8, с. 22].

Для подальшої оцінки можливих результатів легалізації доходів в Україні розрахуємо розмір і рівень тіньових доходів фізичних осіб протягом останніх чотирьох років (табл. 1).

Обсяг незареєстрованої економічної діяльності, а саме дохід від неї, визначимо за методом «витрати населення — роздрібна торгівля». Його сутність полягає у порівнянні витрат населення на товари, послуги з обсягами роздрібною торгівлі цими товарами та послугами.

Різниця між обсягами витрат населення на товари й величиною роздрібною торгівлі ними вважається купівлею товарів у тіньовому секторі або доходами, отриманими від незареєстрованої економічної діяльності. Грошові витрати домогосподарств включають витрати на купівлю продуктів харчування, алкогольних і тютюнових виробів, непродовольчих товарів, на оплату послуг, купівлю нерухомості, на будівництво й придбання цінних паперів, вклади в банківські установи та ін. До обороту роздрібною торгівлі включено роздрібний товарооборот підприємств роздрібною торгівлі, а також розрахункові обсяги продажу товарів на ринках і фізичними особами-підприємцями.

Таблиця 1

Розрахунок неофіційних доходів населення за 2007—2010 рр.*

Показник	2007	2008	2009	2010
Витрати домогосподарств на придбання товарів і послуг, млн грн, Вдг	509533	695618	709025	838220
Обсяг товарообігу роздрібною торгівлі, млн грн, ОРТ	318725	449307	442793	529883
Величина неофіційного доходу фізичних осіб, млн грн, Вдг — ОРТ	190808	246311	266232	308337
Темпи приросту неофіційних доходів, %	—	29,1	8,1	15,8
Рівень «тінізації» доходів фізичних осіб, %, РТ	59,9	54,8	60,1	58,2
ВВП, млн грн	720731	948056	913345	1094607
Темп приросту ВВП, %	32,4	31,6	-3,7	19,8
Частка тіньових доходів у ВВП, %	26,5	26,0	29,1	28,2

*Джерело: розраховано на основі даних Державного комітету статистики України [4].

Цей метод поширюється тільки на сектор домашніх господарств.

$$РТ = (Вдг - ОРТ) / ОРТ \cdot 100,$$

де РТ — рівень «тінізації» доходів, %;

Вдг — витрати домогосподарств на придбання товарів, грн;

ОРТ — обсяг роздрібною торгівлі, грн.

З розрахунків видно, що дохід, отриманий від незареєстрованої економічної діяльності, або обсяг купівлі товарів у тіньовому секторі є вагомим. Причому в 2003–2007 рр. спостерігалася тенденція до його збільшення. Тільки в 2007–2009 рр. величина неофіційного доходу населення зросла в 1,4 раза, тобто на 75424 млн грн. У сукупності за три роки вона складала 703351 млн грн. Можна припустити, що середня сума недоотримання бюджетом надходжень у вигляді податку на доходи фізичних осіб в Україні у 2007–2009 рр. становила 9805 млн грн.

Розрахунки показують, що тінізація доходів населення у 2009 р. складала 60,1% — на 5,3 проц. пункти більше порівняно з попереднім 2008-им. При цьому частка тіньових доходів у ВВП надзвичайно висока — у 2007–2008 рр.

у середньому 26,3% зі зростанням до 29,1% у 2009 р. і незначним зменшенням (28,2%) у 2010-му.

Таким чином, сьогодні, з одного боку, у тіньовому секторі економіки України, а з другого, — за її межами знаходяться значні капітали та доходи, які в принципі здатні спричинити істотне підвищення рівня легальної капіталізації економіки України, а отже, фінансово забезпечити подальші якісні зміни в економіці країни та її структурі, сприяти стабільним темпам зростання на тривалу перспективу.

Звідси випливає важливе завдання — максимально залучити капітали і доходи некримінального походження до легального сектору економіки. Це потребує вжиття комплексу заходів, спрямованих на радикальне поліпшення підприємницького та інвестиційного клімату в країні, зміцнення довіри до влади. Важливим напрямом дій має стати забезпечення легітиматії приватного капіталу, а за певних умов і легалізація (амністія) тіньових капіталів і доходів. Слід підкреслити, що ми підтримуємо думку вченого О. Пасхавера, який вважає, що Україні необхідна не легалізація, а легітиматія капіталу, тобто його суспільне виправдання з позиції базових суспільних інтересів [9].

У напрямку проведення податкової амністії в суспільстві продовжуються дискусії серед політиків, науковців і фінансистів, оскільки такому способу легалізації тіньових доходів і капіталу притаманні багато суперечностей. Дослідженням питань легалізації тіньових доходів займалися З. Варналій, В. Предборський, О. Турчинов, С. Тігіпко, А. Яценюк, експерти Центру ім. О. Разумкова О. Барановський та В. Сіденко, фахівці Інституту стратегічних досліджень й інші. Їхні думки — неоднозначні. Так, згадані експерти Центру ім. О. Разумкова, наголошуючи на можливості проведення лише часткової й одноразової легалізації тіньових капіталів, зазначають, що ця проблема породжує цілу низку суперечностей, які важко подолати, — протиріч між необхідністю повної анонімності джерел походження тіньових капіталів і доходів, з одного боку, і недопущенням легалізації кримінального капіталу (що вимагає чіткого знання джерел його походження), а також забезпечення можливості правового переслідування тих, хто ухиляється від легалізації, — з другого. В умовах пануючої в суспільстві недовіри до влади навіть 8%-на ставка податку (мита) на легалізовані кошти може багатьом здаватися зavelикою і блокувати формальний процес легалізації. Повне ж позбавлення від сплати податків було б очевидним актом соціальної несправедливості щодо решти платників. Для багатьох в Україні, де великий бізнес представлений особами, які займають важливі державні посади, легалізувати тіньові капітали та доходи означало б розписатися в тому, що вони є корупціонерами [1].

Заступник директора Національного інституту стратегічних досліджень З. Варналій вважає, що легалізація доходів, з яких не сплачені податки, — лише невелика складова проблеми тіньової економіки. На його думку, поряд з помірною ставкою податку на легалізацію та гарантією безпеки тих, хто легалізує доходи, під час легалізаційної кампанії з боку держави повинна бути здійснена низка заходів з проведення фінансово-майнової ревізії, паспортизації приватного майна, запровадження політики дерегуляції з одночасним посиленням державного контролю у сфері оподаткування [2].

На думку А. Яценюка — розробника відповідного законопроекту «Про амністію доходів» такий крок забезпечить системність та ефективність протидії корупції й допоможе залучити додаткові надходження до державного бюджету. Автор для стимулювання декларування тіньових доходів пропонує встановити диференційовану ставку держмита в розмірі 4–8% вартості об'єкта декларування залежно від періоду декларування [7].

Досить часто в засобах масової інформації висловлюється точка зору, що така акція є прямим замовленням олігархів для лібералізації своїх капіталів. На противагу такої думки можна навести позицію В. Пінчука : «Якби були перші капітали бездоганні — не потрібна була б їм амністія... Немає в природі більшої інвестиційної маси, генетично готової прийти в українську економіку, ніж українські гроші з ненайпрозорішим родоводом, які сьогодні вкриваються пилом в офшорах і панчохах» [5].

Світовий досвід засвідчує, що ефективність проведення легалізації (репатріації) активів залежить від часу і термінів її проведення, виду податків, що «прощаються», сум податкової заборгованості, ступеня залучення платників податків й інших супутніх організаційно-адміністративних і законодавчих заходів.

У деяких країнах легалізація активів застосовується досить часто, що свідчить про недосконалість податкового законодавства. Результати легалізації активів у таких країнах, як Ірландія, Німеччина, Італія, Бельгія, Індія, доводять неоднозначність цього заходу. Існує вірогідність, що додаткові надходження до бюджету в період проведення акцій з легалізації активів не перекрыють подальші загальні втрати податкових доходів через зниження податкової дисципліни.

Виходячи з міжнародного досвіду, економісти під амністією розуміють сукупність адміністративних та економічних заходів держави, спрямованих на повну або часткову легалізацію фінансових ресурсів тіньового ринку та господарських процесів, що раніше вважалися незаконними, а також помилування осіб, які здійснили правопорушення для зменшення оподаткованої бази чи відмови від сплати податків.

Амністія як засіб залучення інвестицій має бути посилена гарантіями власності і поліпшення економічного клімату. Як відомо, згідно з так званою «пірамідою Маслоу», пріоритети індивіда упорядковані так, що без забезпечення гарантій безпеки решта мотивів — такі, як отримання порівняно більш високого прибутку — будуть ігноруватися [1].

В Україні ідея щодо легалізації доходів і капіталів виникла в другій половині 90-х років. У 1996 р. була прийнята урядова програма, яка проголошувала реанімацію інвестиційного процесу головною метою та вперше передбачала проведення амністії репатрійованих капіталів, зокрема, планувалося «законодавчо визначити умови податкової і валютної амністії за добровільне декларування прихованих від оподаткування доходів і повернення в Україну валютних цінностей із-за кордону». Протягом 2000–2010 рр. на розгляд Верховної Ради України було подано 14 проектів законів, спрямованих на вирішення цієї проблеми, але жоден з них не був прийнятий. На даний час у Верховній Раді України заре-

естровано два законопроекти: «Про амністію доходів, з яких не сплачено податки, збори (обов'язкові платежі) до бюджетів та державних цільових фондів» № 6071 від 16.02.2010 р. (ініціатор — А. Яценюк) та «Про легалізацію доходів юридичних та фізичних осіб» №1289 від 14.04.2009 р. (ініціатор — Г. Смітюх) [11].

Слід зазначити, що незалежно від якості законопроектів (закону, якщо один з проектів буде прийнято) його реалізація буде неможливою або малорезультативною за відсутності певних передумов. Сформулювати ці передумови можна, аналізуючи дискусії навколо проблем амністії капіталів і доходів в Україні. Серед головних називають, як правило, такі:

- присутність політичної волі у вирішенні цієї проблеми;
- наявність чіткої зрозумілої державної стратегії розвитку бізнесу;
- проголошення відмови від перегляду підсумків приватизації, оскільки за легалізацією грошей стоїть значно важливіша проблема — необхідність легітимації власника в Україні;

- вироблення життєздатної концепції підходу до вирішення згаданої проблеми і чіткого роз'яснення її положень суспільству;

- прийняття відповідного закону, що гарантував би власникам капіталу їх особисту безпеку, безпеку і пільги для легалізованого капіталу й доходів, та розробка чіткого механізму його реалізації. При цьому статус закону має бути максимально високим (наприклад, конституційним), а для посилення механізмів його реалізації доцільним є залучення (хоча б на першій стадії) третьої сторони, наприклад, першокласних зарубіжних банків;

- забезпечення можливості для власників (за їх бажанням) вкладати кошти в будь-який сегмент вітчизняної економіки чи державні цінні папери, номіновані в іноземній валюті;

- відмова від апіорі звинувачувального ухилу стосовно власників капіталу;
- знищення декларацій про доходи за роки, що передували амністії;
- недискримінаційний підхід до податкового адміністрування;
- лібералізація валютного й експортного контролю;

- гарантування використання легалізованих капіталів у реальному секторі вітчизняної економіки. Капітали, легалізовані (амністовані) та/або повернуті з-за кордону, повинні мати реальну можливість «працювати» в Україні.

Важливими передумовами мають бути й певні загальні економічні та соціальні процеси, насамперед: підвищення ефективності державного управління, зокрема, використання бюджетних коштів, поліпшення судової практики, підвищення стійкості вітчизняної банківської системи, зниження рівнів корупції та злочинності, нарешті, формування реальної зацікавленості вітчизняних бізнесменів у поверненні капіталів зі сфери тіньової економіки та із-за кордону та їх довіри до дій влади. За відсутності будь-якої з цих передумов (а особливо *довіри*) кампанія з проведення економічної амністії може закінчитися безрезультатно.

З позицій розуміння легітимації як *громадського визнання*, то можна відзначити, що в українському суспільстві, за всієї неоднозначності ставлення до результатів приватизації, прихильники ідеї амністії тіньових капіталів переважають.

Дослідження, проведені нами на базі соціологічного опитування (анкетування), свідчать, що необхідною легалізацію тіньових капіталів в Україні вважає переважна більшість (78%) громадян і лише 13% дотримуються протилежної думки, 9% респондентів зі своїм ставленням до цієї проблеми не визначилися. Більшість (58%) громадян упевнені в тому, що необхідно передусім гарантувати юридичну недоторканість власникам тіньових доходів і сформувавши сприятливий інвестиційний клімат для легального вкладення капіталів (46% респондентів). Більше третини опитаних вважають за необхідне підвищити рівень довіри до влади (31%) і зменшити залежність підприємств та їх власників від тиску з боку владних структур (36%). Отже, в умовах здійснення легалізації (амністії) тіньових капіталів і прибутків можна розраховувати на розуміння та підтримку такого кроку влади з боку громадськості України.

Небезпека гостро конфліктних форм перерозподілу власності стає тим серйознішою, чим більшою мірою крупні фінансово-промислові групи, що отримали режим найбільшого сприяння, об'єднуючись з представниками вищого державного керівництва, блокують механізм природної ринкової конкуренції. Зважаючи на наведені міркування, широкомасштабна легалізація (амністія) тіньових капіталів і доходів видається сьогодні хоча й необхідною, але досить проблематичною [1].

Українські капітали за кордоном переважно вже легалізовані у вигляді нерухомого і рухомого майна, внесків у капітал підприємств, акцій й інших цінних паперів: значну їх частину повернути неможливо або майже неможливо. Крім того, власники капіталу мають у своєму розпорядженні численні механізми повернення схованих у тінь та вивезених за кордон капіталів і без проходження процедури формальної легалізації. Вони можуть активно використовувати такі механізми лише в разі впевненості в довгострокових сприятливих тенденціях розвитку політичної ситуації і підприємницького середовища в Україні.

Для вирішення даної проблеми і реалізації процесу легалізації тіньових доходів в Україні багатьма політиками, науковцями і фінансистами відстоюється думка про проведення указаних заходів лише в комплексі з непрямими методами контролю. Перші кроки в цьому напрямку вже зроблено з прийняттям Податкового кодексу, який значно розширив повноваження контролюючих органів щодо перевірки діяльності фізичних та юридичних осіб і приховування ними своїх доходів. Проте важливим заходом тут має стати прийняття відповідних законодавчих актів, які передбачатимуть можливість контролю за видатками платників податків та їх зіставлення із задекларованими доходами.

Таким чином, у результаті вивчення міжнародного досвіду процесів легалізації доходів, ознак національної економіки й ментальності українських платників податків пропонується загальна схема передумов, обставин та особливостей проведення податкової амністії в Україні (рис. 1).

При цьому результат легалізації майна та капіталу можна спрогнозувати, використовуючи метод експертних оцінок. Базою прогнозування може бути загальний обсяг тіньових доходів за останні чотири роки, розрахований у табл. 1.

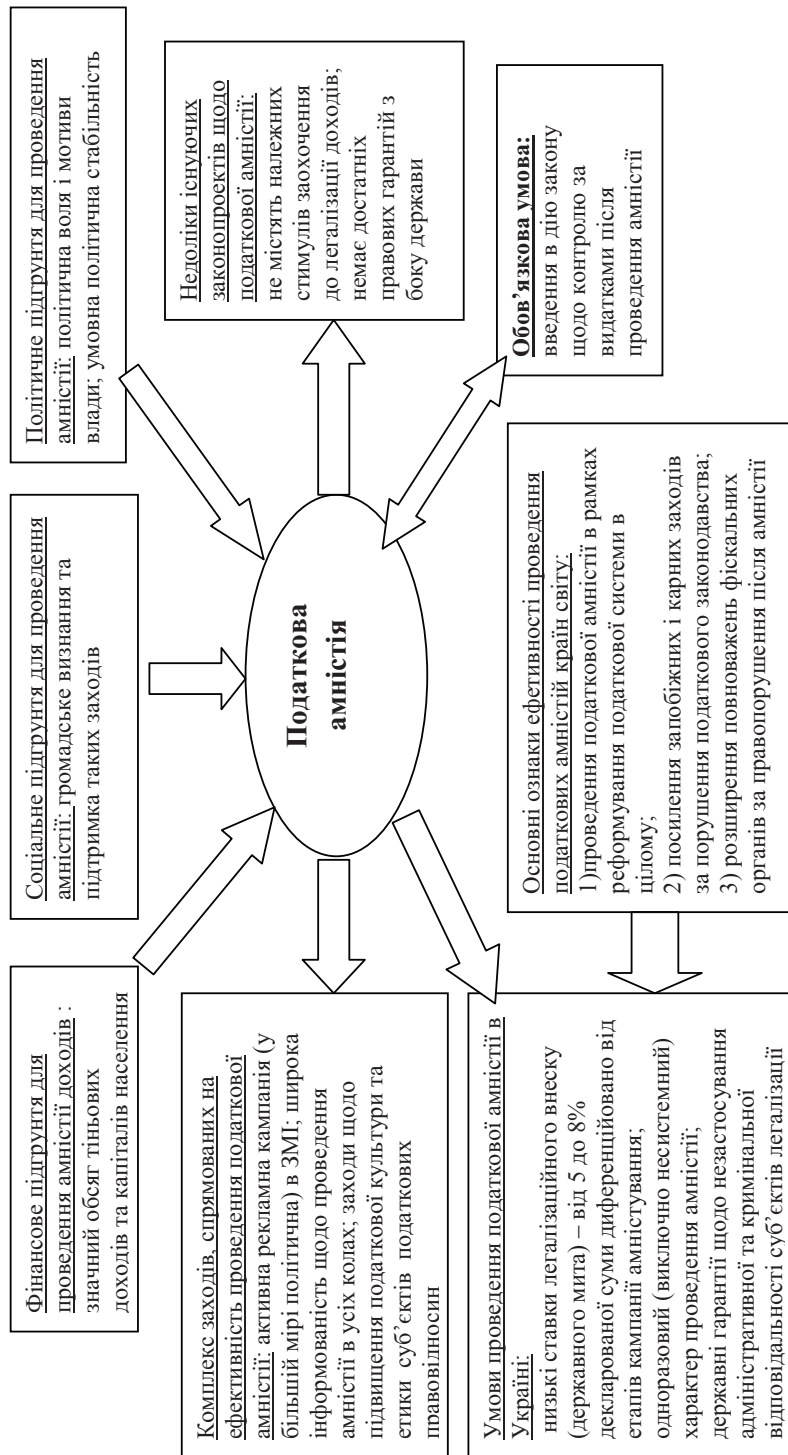

Рис. 1. Передумови та основні заходи щодо проведення податкової амністії в Україні*

* Джерело: Власні дослідження.

Задаючи різні прогнозні рівні обсягів легалізованих доходів у відсотках до загального обсягу неофіційних доходів, ми зможемо визначити прогнозний обсяг інвестицій у національну економіку, прирівнюючи його до обсягу легалізованого капіталу, та додаткові надходження до бюджету у вигляді державного мита (легалізаційного внеску) з легалізованого майна (табл. 2).

Таблиця 2

Прогнозна оцінка результатів легалізації*

Показник	Прогнозні обсяги легалізації, %									
	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
Загальний обсяг тіньових доходів за останні чотири роки як база для розрахунку, млрд грн	<i>1011,6</i>									
Прогнозний обсяг легалізованого капіталу, млрд грн	101,2	202,3	303,5	404,6	505,8	607,0	708,1	809,3	910,4	1011,6
Мінімальна ставка державного мита, %	5									
Прогнозні додаткові надходження до бюджету, млрд грн	5,1	10,0	15,2	20,2	25,3	30,4	35,4	40,5	45,5	50,6

*Джерело: власні розрахунки.

Таким чином, при песимістичному прогнозі обсягів легалізації на рівні 10%, враховуючи й те, що базою розрахунку виступила лише невелика частина прихованих доходів населення (обсяг тіньових доходів за останні чотири роки), українська економіка зможе отримати 101,2 млрд грн додаткових інвестицій, а бюджет держави поповниться на 5,1 млрд грн. При більш оптимістичному прогнозі на рівні 50% обсягів легалізованого капіталу величина складе 505,8 млрд грн, а додаткові надходження до бюджету — 25,3 млрд грн. Найбільш оптимістичний прогноз (100% обсяг легалізації) передбачає залучення 1011,6 млрд грн прямих інвестицій та 50,6 млрд додаткових надходжень до бюджету. Таким чином, проведені розрахунки при будь-якому прогнозі підтверджують результативність можливої легалізації капіталу та доходів в Україні.

1. Барановський О. Проблеми власності та легалізації капіталів і доходів в Україні / О. Барановський, В. Сіденко // Національна безпека і оборона. — К.: Центр ім. О. Разумкова. — 2004. — №2. — С. 2–13. 2. Детенизация экономики и легализация теневых капиталов в Украине: выступления участников профессионал. дискус. «Проблемы детенизации экономики, перераспределения собственности и легализации теневых капиталов в Украине», 15–21 мая 2004 г. // Зеркало недели. — 2004. — №18(493). 3. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: — <http://www.rada.gov.ua/> 4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: —

<http://www.ukrstat.gov.ua/> 5. Пінчук В. Капітал // Зеркало недели. — 2005. — №49(577) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: — <http://www.zn.ua/1000/1030/52113/> 6. Тінізація економіки та шляхи її подолання. Матеріали «круглого столу». — Нац. ін-т стратег. дослідж. — К., 2003. — С.15. 7. Чи наздожене «тінь» податкова амністія // День від 24.02.2010 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: — <http://www.day.kiev.ua/> 8. Швайка М. Гроші — мастило економіки чи тіньового бізнесу? / М. Швайка // Віче. — 2003. — №6. — С. 22. 9. Яценко Н. Ми починаємо ставати відкритими...// Дзеркало тижня від 14.01.2006 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.dt.ua/articles/45636#article>.

НАЛОГОВАЯ АМНИСТИЯ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ: ПЕРСПЕКТИВЫ ДЛЯ УКРАИНЫ

Исследуются возможности, предпосылки и перспективы проведения налоговой амнистии доходов населения в Украине как одного из способов привлечения дополнительных инвестиций в экономику государства на основе международного опыта легализации или репатриации активов. Определяются основные предпосылки обеспечения результативности проведения таких мероприятий.

TAX AMNESTY OF PROFITS OF POPULATION: PROSPECTS FOR UKRAINE

Possibilities, pre-conditions and prospects of realization of tax amnesty of profits of population, are investigational in Ukraine as one of methods of bringing in of additional investments in the economy of the state on the basis of international experience of legalization or repatriation of assets. Basic pre-conditions of providing of effectiveness of realization of such measures are certain.

Стаття надійшла 14.04.11

УДК 351.72

І. В. Петрик

Львівська державна фінансова академія

РОЗВИТОК МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В ПОЛЬЩІ

Визначено основні етапи розвитку сектору малого та середнього бізнесу в Польщі, проаналізовано розвиток його в 1989–2005 роках. Виділено основні переваги та недоліки нововведень в економіку країни.

Малий бізнес, середній бізнес, розвиток, Польща

Спільна риса економіки країн Європейського Союзу — це безперечно наявність великої кількості малих і середніх підприємств, що становить майже 99% підприємств, зареєстрованих в ЄС. У цьому секторі працює майже 2/3 зайнятих і приблизно половина валового внутрішнього продукту країн Європи виробляється даними підприємствами. Вхід Польщі в ЄС сприяє обов'язковому пристосуванню сектору малого та середнього бізнесу до функціонування в нових умовах.